

## Příloha 6

### Formativní hodnocení, vrstevnické hodnocení a učení (příklady)

Sumativní hodnocení se v ZŠ J. A. Komenského opírá především o využití klasifikační stupnice, v průběhu výuky je ale patrné využití relativně široké škály postupů formativního hodnocení, počínaje zpětnou vazbou vyučujících a konče hodnocením vrstevnickým a sebehodnocením (viz např. Slavík, 1999; Kratochvílová, 2011; Starý a Laufková, 2016). Tento přístup ilustruje zápis z projektu vzájemné spolupráce učitelů: Děti měly připravené mluvní cvičení o filmu „Mentalista“, který zhlédly minulou hodinu. Žáci byli u tabule zkoušeni – svými slovy měli anglicky příběh převyprávět. Při zkoušení dobrovolníků, kterých bylo více než polovina třídy, měl zbytek žáků za úkol sledovat správnost gramatických tvarů a významů slov užitých v projevu. Kritéria správnosti žáci průběžně sestavovali sami a diskutovali o nich. Následně učitelka hrála s žáky hru „vymysli příběh“. Bylo vidět, že žáci kreativně využívali slovní zásobu a své invence zakomponovali do děje. Žáky příběh bavil, a proto se zapojovali velmi aktivně. Těm, kteří nevěděli, jak pokračovat, spolužáci pomáhali slovy či částmi vět tak, aby si zbytek již mohli domyslet sami.

Jiným příkladem častého využití skupinové práce je zakomponování a podněcování kolegiální podpory žáků ve skupině se spolužáky s výraznějším jazykovým omezením – např. při práci s vyhledáváním informací v dokumentu a porozuměním textu je žákyně s krátkou zkušeností s českým jazykem vedena „spolupracovníky“, kteří jí vše vysvětlují a zjednodušují. Na sestavování pracovních skupin mají největší podíl sami žáci, učitelé však podporují přičleňování úspěšnějších a kooperativních žáků k dané žákyni (podobně i v jiných případech – skupiny mají být složeny ze žáků s rozdílnou úrovní aktuálního výkonu a s ohledem na jejich dobrou vzájemnou kooperaci).

Rozvoji těchto forem práce škola věnuje systematickou pozornost – pro ilustraci jsou přiloženy ukázky záznamů reflexí vzájemných hospitací (zkráceno):

|   |  |
|---|--|
| Reflexe pedagogů z realizované hospitace a doporučení pro další práci | <p>Rodinná výchova – civilizační choroby (8. ročník)</p> <p>Na začátku výuky byli žáci obeznámeni s tématem hodiny. Děti byly vyzvány, aby se zamyslely nad tím, co znamená slovo civilizace a choroba. A co by tudíž znamenalo toto sousloví. Odpovědi byly zapisovány na tabuli. Ze správných odpovědí žáci vyvodili definici civilizačních chorob. Následoval zápis do sešitu. Následně si každá dvojice až trojice vybrala jednu takovouto nemoc a za pomoci internetu ji měli představit svým spolužákům – vysvětlit důvody vzniku onemocnění, projevy a jak se jí vyvarovat.</p> <p>Do hledání se zapojili všichni žáci, i když někteří měli problém s prezentací a s odpověďmi na dotazy spolužáků. S tím pomáhala učitelka.</p> <p>Doporučení – tento způsob výuky je vhodný spíše pro starší děti, které už dokážou využívat internetových prohlížečů a vybrat z obsáhlejšího textu to nejdůležitější. Problém měla pouze jedna žákyně, která český jazyk neovládá nikterak dobře. Ale při práci ve skupině byla vedena „spolupracovníky“, kteří jí vše vysvětlovali a zjednodušovali. Ostatní žáky práce bavila a i inkludování žáci problémy neměli, vzhledem ke skupinové práci.</p> |
|---|--|

|  |  |
|--|--|
| <p>Reflexe pedagogů z realizované hospitace a doporučení pro další práci</p> | <p>Anglický jazyk (9. třída)</p> <p>V úvodu hodiny bylo téma zapsáno na tabuli. Děti měly připravené mluvní cvičení o filmu „Mentalista“, který zhlédly minulou hodinu. Žáci byli u tabule zkoušeni – svými slovy měli anglicky příběh převyprávět. Při zkoušení dobrovolníků, kterých bylo více než polovina třídy, měl zbytek dětí za úkol hlídat správnost gramatických tvarů a významů slov užitých v projevu.</p> <p>Následně učitelka hrála s dětmi hru „vymysli příběh“. Bylo vidět, že žáci kreativně využívali slovní zásobu a své invence zakomponovali do děje. Žáky příběh bavil, a proto se zapojovali velmi aktivně. Těm, kteří nevěděli, jak pokračovat, spolužáci pomáhali slovy či částmi vět tak, aby si zbytek již mohli domyslet sami. Žáci inkludovaní byli velmi dobře začlenění a kooperace mezi dětmi probíhala na všech frontách.</p> <p>Doporučovala bych zapojení her do výuky a podporu kooperace mezi všemi dětmi.</p>  |
| <p>Reflexe pedagogů z realizované hospitace a doporučení pro další práci</p> | <p>Rodinná výchova – režim dne (7. ročník)</p> <p>Na začátku hodiny vyučující napsala téma na tabuli. Děti se měly snažit vysvětlit, co si pod pojmem „režim dne“ představují. Do odpovědí byli zapojeni všichni žáci. Odpovědi psali na tabuli. Po zapsání odpovědí se snažili obecně vysvětlit tento pojem. Do sešitu pak v rámci samostatné práce děti zapisovaly vlastní denní režim. Učitelka tak vytvořila prostor pro individuálnější pomoc inkludovaným žákům a cizincům, kteří mívají problémy s vyjádřením vlastních myšlenek, jelikož nemají natolik bohatou slovní zásobu.</p> <p>Za pomoci vyučující i tito žáci zvládli zadaný úkol.</p> <p>Na závěr žáci přečetli průběh svého dne.</p> <p>Velmi vhodný byl individuální přístup k inkludovaným žákům, kteří na práci potřebovali více času. Učitelka na ně nespěchala a všem dala dostatek času k odpovědím.</p> <p>Doporučuji věnovat se některým dětem déle a podrobněji, pokud je to v rámci dané hodiny možné. Snažit se o vytvoření prostoru pro jejich pomoc, aby i tyto děti měly možnost uspět. A chválit, chválit, chválit.</p> |
| <p>Reflexe pedagogů z realizované hospitace a doporučení pro další práci</p> | <p>Rodinná výchova – výživová pyramida (7. ročník)</p> <p>V úvodu hodiny byli žáci seznámeni s pracovní náplní. Již z předchozího týdne děti věděly, že si mají přinést s sebou vystříhané obrázky různých potravin. Celá hodina byla protknuta činností a kreativitou. Žáci byli rozděleni do čtyř skupin po čtyřech až pěti dětech. Nejdříve si společně na tabuli roztřídili potraviny podle vhodnosti a procentuálního zastoupení v jídelníčku. Následně na tvrdý papír A3 nakreslili pyramidu, kterou plnili – polepovali obrázky.</p> <p>Děti spolu velice pěkně spolupracovaly, nabízely možná řešení, komunikovaly a argumentovaly. Bylo zřejmé, že tato aktivita je všechny velmi baví. Žáci spolu živě diskutovali, skupinky si mezi sebou vyměňovaly obrázky, pokud některé měly vícekrát.</p> <p>Do práce se zapojily všechny děti. I děti, které mívají problém s porozuměním českému jazyku, v této hodině bez neshody pracovaly.</p> <p>Doporučuji využívat tento způsob výuky častěji a i v jiných předmětech.</p>   |